

ПРАКТИКА ПРИВАТНОГО ФІНАНСУВАННЯ ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА ПРИКЛАДІ ОСНОВНИХ ПРИВАТНИХ ФОНДІВ США

Ангеліна Ігорівна Левченко¹

Статтю присвячено дослідженню досвіду приватного міжнародного фінансування соціальних проектів інститутів громадянського суспільства на прикладі приватних фондів Сполучених Штатів Америки. Приватний фонд являє собою організацію, котра зазвичай створюється з метою фінансування благодійних цілей чи проектів за допомогою грантів. Досліджено філантропічну діяльність найбільших американських приватних фондів, а саме: «Фонду Відкрите суспільство» Джорджа Сороса, Фонду Білла та Мелінди Гейтс, Фонду Джона і Кетрін Макартур та Фонду Форда. Автором на основі статистичної інформації проаналізовано галузеву та регіональну структури загальної вартості портфелів грантів. Висвітлено основні напрямки та програми благодійної діяльності досліджуваних приватних фондів, а також здійснено їх компаративний аналіз. Виявлено основні тенденції та закономірності грантового фінансування соціальних проектів інститутів громадянського суспільства міжнародними приватними донорами США.

Ключові слова: міжнародні приватні фонди, приватні донори, портфель грантів, соціальні проекти, інститути громадянського суспільства, благодійна діяльність, демократія, філантропія.

Постановка проблеми. У сучасному світі кожна країна має свої власні методи фінансування інститутів громадянського суспільства (ІГС) та особливості розподілу фінансового навантаження між державою, приватними організаціями та донорськими коштами міжнародних фінансових організацій.

Регулюючі та інституційні механізми як національних, так і глобальних інститутів громадянського суспільства, безпосередньо впливають на потенціал фінансування держави та її населення. Крім того, держава також відіграє важливу роль як у фінансуванні транснаціональної діяльності, так і у сприянні чи перешкоджанні притоку коштів шляхом встановлення різних податкових режимів.

Зважаючи на це, дослідження міжнародного приватного фінансування інститутів громадянського суспільства є доцільним, оскільки останні є необхідною передумовою становлення демократичного світового порядку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження актуальних питань міжнародного фінансування інститутів громадянського суспільства здійснили зарубіжні та вітчизняні вчені, зокрема: Г. Александрової, І. Вітковської, О. Дем'янишиної, І. Євдокимової, А. Красносільської, Ф. Пінтера, О. Пишної, Н. Станіславчука та інші.

Крім того, численні міжнародні статистичні дослідження аналізують окремі аспекти міжнародного приватного фінансування інститутів громадянського суспільства.

Постановка завдання. Метою дослідження є узагальнення тенденцій та закономірностей грантового

фінансування соціальних проектів інститутів громадянського суспільства міжнародними приватними фондами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансова підтримка інститутів громадянського суспільства може реалізуватися з боку міжнародних донорів через різноманітні механізми фінансування. Однак, зовнішнє фінансування інститутів громадянського суспільства провокує дискусії у науковій сфері щодо того, якою має бути роль ІГС та чи взагалі донори повинні їх підтримувати. На сучасному етапі розвитку приватні донори надають вагому фінансову та технічну підтримку інститутам громадянського суспільства, що робить їх важливими джерелами нових можливостей партнерства.

У Сполучених Штатах Америки напрям приватного фінансування інститутів громадянського суспільства має широкий спектр розвитку. Тож пропонуємо дослідити та проаналізувати основні приватні фонди, що надають фінансову та технічну допомогу ІГС.

Одним із прикладів приватного фінансування розвитку інститутів громадянського суспільства є вклади провідного економіста США – Джорджа Сороса, котрий загалом у 2020 році за даними звіту «Фонду Відкрите суспільство» інвестував 1,2 млрд дол. США, що на 12% більше у порівнянні з 2019 р. (1,08 млрд дол. США) [5].

У цілому, дослідивши динаміку фінансування грантів та програм «Фондом Відкрите суспільство» за період 2016–2020 рр. було виявлено, що з кожним роком інвестування зростає у середньому на 6,8%, що й унаочнено на рис. 1. Однак, у 2020 р. порівняно з 2016 р. кількість вкладених коштів фондом Дж. Сороса в

¹ Левченко Ангеліна Ігорівна, аспірантка кафедри міжнародних фінансів Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5181-0295>

Механізм регулювання економіки

абсолютному вимірі збільшилася на 273,9 млн дол. США, а у відносному вимірі – на 29%.

Проаналізувавши тематичну спрямованість грантів та програм «Фонду Відкрите суспільство», що заснований Джорджем Соросом, варто зауважити, що у 2020 році лівову частину коштів було виділено на такі сфери, як: розвиток демократії країн – 140,5 млн дол. США (17%), підтримка економічної рівності та справедливості – 136,7 млн дол. США (17%), а на подолання нерівності та дискримінації – 111,5 млн дол. США (14%).

В свою чергу, до сфер, котрі найменше фінансуються фондом, слід віднести: розвиток журналістики – 25,8 млн дол. США (3%), розвиток початкової освіти та виховання – 22,4 млн дол. США (3%) та інформаційні права й діджиталізація – 16,2 млн дол. США (2%). Загальну секторальну спрямованість фінансування грантів та програм фондом Джорджа Сороса станом на 2020 р. представлено на рис. 2.

При цьому, дослідивши тематичну спрямованість інвестування «Фонду Відкрите суспільство» за період 2016–2020 рр. було виявлено, що значних змін у сек-

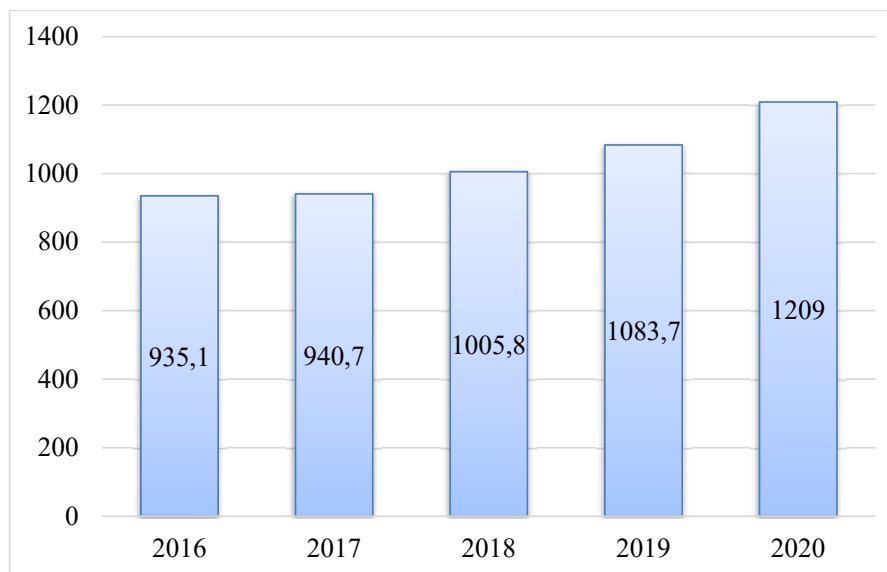

Рисунок 1 – Динаміка фінансування грантів та програм «Фондом Відкрите суспільство» за період 2016–2020 рр., млн дол. США [5]

Рисунок 2 – Секторальна спрямованість фінансування грантів та програм «Фонду Відкрите суспільство» у 2020 році, млн дол. США [5]

торальній структурі не відбувалося, однак у період 2016–2019 рр. «лідером інвестування» була сфера сприяння економічній рівності та справедливості. Також варто зазначити, що у 2019 р. на сферу розвитку вищої освіти було виділено 85,3 млн дол. США, що складає 8% від загальної суми інвестованих коштів «Фондом Відкрите суспільство». Ідентичну суму коштів було інвестовано на програми та гранти у сфері подолання нерівності та дискримінації.

Що ж стосується регіональної структури спрямованості фінансування «Фонду Відкрите суспільство», то станом на 2020 р. левову частку коштів, а саме: 33% було виділено на програми і гранти, що мають глобальний масштаб – (399,5 млн дол. США), а 22% інвестованих фондом коштів спрямовані на програми і гранти

у США (261,1 млн дол. США). У свою чергу, «Фондом Відкрите суспільство» найменше фінансується Близький Схід та Північна Африка, оскільки на даний регіон припадає лише 3% (34,3 млн дол. США) коштів. Регіональна структури спрямованості фінансування грантів та програм «Фонду Відкрите суспільство» станом на 2020 р. унаочнено на рис. 3.

Не менш яскравим прикладом приватного фінансування інститутів громадянського суспільства є Фонд Білла та Мелінди Гейтс, котрий був заснований у 2000 р. та вважається найбільшим у США приватним фондом з активами в розмірі 50,7 млрд дол. США (42,1 млрд. євро). Даний фонд в основному фінансує діяльність за наступними напрямками: боротьба з голодом, питання освіти та охорони здоров'я (рис.4).

Таблиця 1 – Динаміка секторальної структури спрямування грантів та програм «Фонду Відкрите суспільство» за період 2016–2020 рр., млн дол. США

Сфера інвестування	2020	2019	2018	2017	2016
Демократична практика	140,5	99,3	113,9	102,9	76,5
Економічна рівність та справедливість	136,7	131,7	146,2	127,4	76,7
Рівність та антидискримінація	111,5	85,3	80,2	82,4	75,8
Кросс-секторальні сфери	97,1	28,2	17,4	18,4	17,1
Правозахисні рухи та інститути	77,3	79,9	80,5	82,3	68,8
Юридична реформа	74,0	77,7	81,9	87,9	59,2
Вища освіта	63,6	85,3	52,2	19,5	26,0
Право на здоров'я	47,2	46,8	50,1	58,8	47,3
Розвиток журналістики	25,8	24,0	26,0	23,8	25,2
Розвиток початкової освіти та виховання	22,4	21,3	21,9	20,7	18,8
Інформаційні права та діджиталізація	16,2	12,7	16,3	15,1	14,9
Резервні кошти	118,9	114,4	93,6	104,1	159,8
Операційні витрати	277,8	277,1	225,6	197,4	269,0
Всього	1 209,0	1 083,7	1 005,8	940,7	935,1

Джерело: побудовано автором на основі [5]

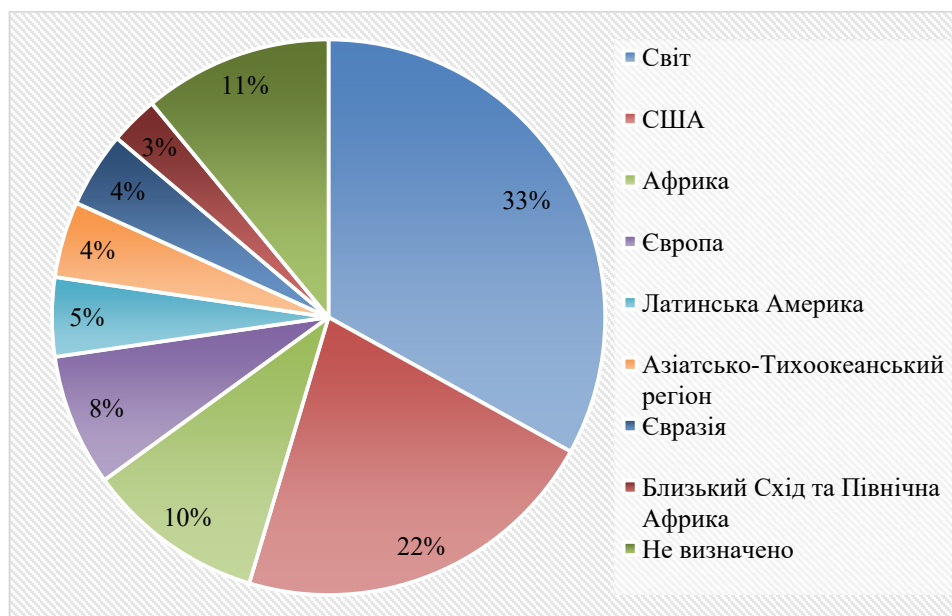

Рисунок 3 – Регіональна структура спрямованості фінансування грантів та програм «Фонду Відкрите суспільство» у 2020 році, млн дол. США [5]

Гендерна рівність	передбачає досягнення гендерної рівності шляхом інтеграції гендерної проблематики в глобальну роботу фонду та інвестування в розширення економічних можливостей жінок, жіноче лідерство та усунення перешкод для процвітання жінок і дівчат.
Програма глобального розвитку	зосереджується на покращенні доставки високоефективних медичних товарів і послуг для найбідніших громад світу та допомагає країнам розширити доступ до більшого спектру послуг сфери охорони здоров'я.
Програма глобального зростання та можливостей	зосереджується на створенні та масштабуванні ринкових інновацій з метою стимулювання інклюзивного та сталого економічного зростання.
Глобальна програма охорони здоров'я	має на меті зменшити несправедливість у сфері охорони здоров'я шляхом розробки нових інструментів і стратегій для зменшення інфекційних захворювань та основних причин дитячої смертності в країнах, що розвиваються.
Глобальна політика та адвокація	прагне побудувати стратегічні відносини та просувати політику, яка допоможе масштабувати та реалізувати ідеї фонду.
Програма США	має на меті, щоб кожен громадянин у США міг навчатися та розвиватися, незалежно від раси, статі, етнічної приналежності чи сімейного доходу.

Рисунок 4 – Основні напрямки фінансування Фонду Білла та Мелінди Гейтс [6]

За останні 7 років фонд інвестував близько 200 млн дол. США (166 млн. євро) у дослідницькі проекти, пов'язані з новими засобами утилізації людських відходів.

Не менш важливим приватним донором для інститутів громадянського суспільства є Фонд Джона і Кетрін Макартур, котрий був заснований у 1970 р. Даний фонд сприяє розвитку знань, підтримує індивідуальну творчість; зміцнює інститути і допомагає поліпшити державну політику; надає інформацію громадськості, в першу чергу за рахунок підтримки незалежних засобів масової інформації (ЗМІ).

Фонд Джона і Кетрін Макартур здійснює підтримку за чотирма програмами:

1. Інтернаціональна програма, котра зосереджена на міжнародних питаннях, у тому числі прав людини, міжнародного правосуддя та безпеки.
2. Збереження стійкого розвитку міграції.
3. Розвиток середньої освіти для дівчаток в країнах, що розвиваються.
4. Підтримка репродуктивного здоров'я.

Фонд Макартур підтримує творчих людей і прагне до створення справедливого суспільства, проводить ініціативи по збереженню і захисту довкілля [9].

У 2020 р. Фонд виплатив 271,7 млн дол. США у вигляді грантів та інвестицій організаціям і приватним особам. Крім того, адміністративні витрати фонду на благодійність склали 47,6 млн дол. США, що становить близько 13% від загальних витрат фонду на благодійність [7].

Слід зазначити, що за останні 10 років грантові виплати фонду демонструють висхідну тенденцію.

При цьому різке зростання наданих фондом коштів було у 2015 р. (+11,2%) та у 2018 р. (+28,5%). Однак за період 2019-2020 рр. фінансування значно знизилось (на -12,3% та -5,7% відповідно). Динаміка грантових виплат Фонду Джона і Кетрін Макартур за період 2011–2020 рр. унаочнено на рис. 5.

Проаналізувавши програмну спрямованість фінансування Фонду Джона і Кетрін Макартур було виявлено, що лівову частку грантів (51%) спрямовано на програму «Великі ставки» (рис. 6). Дана програма включає в себе чотири основні напрямки:

- Кліматичні рішення. Передбачає запобігання кліматичних змін шляхом зменшення викидів вуглекислого газу та підтримки глобального лідерства в даному напрямі.
- Кримінальне правосуддя. Вирішення проблеми надмірного ув'язнення, расової та етнічної нерівності шляхом зміни способу мислення США та використання в'язниць.
- Ядерні виклики. Спрямовані на уникнення ядерної загрози шляхом зменшення доступності та використання матеріалів, які можна використовувати для зброї.
- Нігерія. Зменшення корупції шляхом підтримки зусиль Нігерії, які посилюють підзвітність, прозорість та участь громадськості [7].

Ще одним яскравим прикладом приватних донорів, що реалізує фінансову підтримку інститутів громадянського суспільства є Фонд Форда, котрий був заснований у 1936 р. Е. Фордом, батьком Генрі Форда (засновник Ford Motor Company). У перші роки свого існування фонд працював у Мічигані під

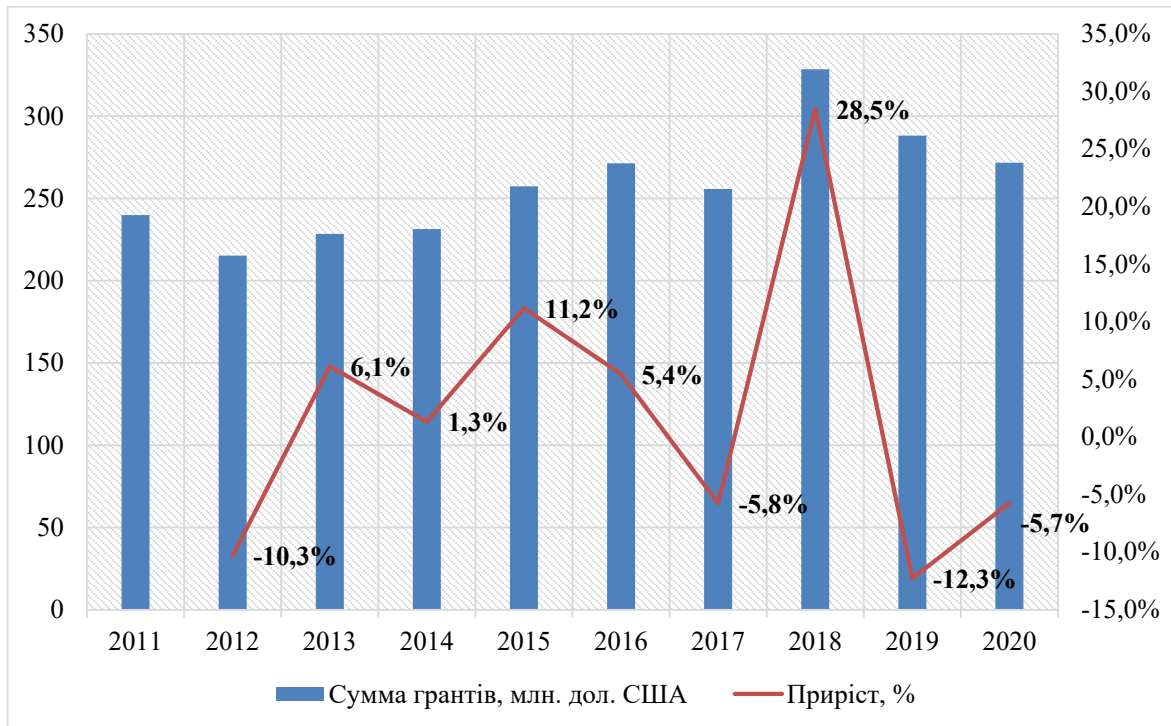

Рисунок 5 – Динаміка грантових виплат Фонду Джона і Кетрін Макартур за період 2011–2020 рр. [7]

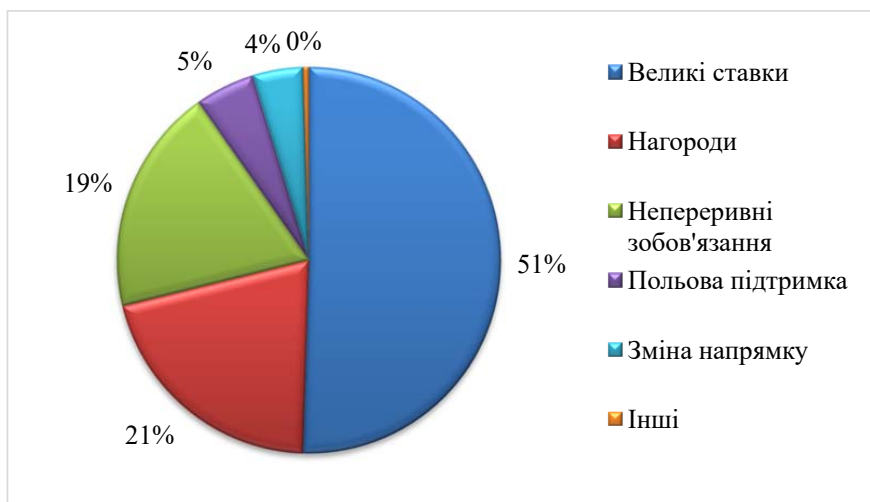

Рисунок 6 – Програмна спрямованість фінансування Фонду Джона і Кетрін Макартур

керівництвом членів родини Форд. В установчому статуті Фонду зазначено, що ресурси фонду мають використовуватися «в наукових, освітніх та благодійних цілях», і саме в цьому дусі фонд продовжує свою діяльність.

Сьогодні Фонд Форда базується в 11 країнах світу та підтримує програми більш ніж у 50 країнах. Фонд реалізує наступні 9 основних програм:

– Громадянська активність та уряд. У сучасному світі мільярди людей не мають можливості повноцінної участі у політичних, економічних та культурних системах, які визначають їхнє життя. Коли така кіль-

кість людей не мають можливості взаємодіяти зі своїм урядом і впливати на їх рішення, то політика не здатна задовольнити потреби суспільства, що в свою чергу посилює нерівність.

Саме тому, конструктивна громадянська участь є «протиотрутою» від нерівності та має вагомий потенціал для розширення прав і можливостей маргіналізованих спільнот. Крім того, в умовах даної програми забезпечується захист та допомога громадянському суспільству, щоб усі верстви населення мали можливість висловлювати свою думку, впливати на рішення та притягувати уряди до відповідальності.

– Творчість та свобода самовираження. Мистецтво, кіно та журналістика допомагають людині зрозуміти наш світ, знайти мету та створити значущі зв'язки. Дана програма спрямована на руйнування нарративів, які увічнюють нерівність, та на піднесення представників різних рас, статі та здібностей, щоб погляди і досвід цих спільнот формували більш інклюзивний світ.

Програма «Творчість та свобода самовираження» досліджує, як культурні нарративи впливають на нашу реальність і формують її; як мистецтво, журналістика та кіно можуть сприяти більш справедливому громадянському суспільству.

– Інвалідність. Ефективна боротьба з нерівністю та просування ідеї соціальної справедливості не є повноцінними, коли не враховуються потреби, проблеми та пріоритети 1 млрд. людей у всьому світі, які живуть з обмеженими можливостями. Дана програма передбачає протистояння ейблізму, розширення участі та інклюзивності як на інституційному, так і на індивідуальному рівнях. В рамках програми «Інвалідність» було здійснено запуск першої в історії програми фонду захисту прав інвалідів у США за участю близько 200 лідерів по роботі з інвалідами.

– Майбутнє працівників. Дана програма спрямована на забезпечення того, щоб усі працівники, незалежно від їхнього статусу, мали рівні права на охорону праці та гарантований соціальний захист. Крім того, програма передбачає переосмислення трудової та соціальної політики на основі пріоритетів працівників, щоб гарантувати, що кожна праця ціниться та захищається.

– Гендерна, расова та етнічна справедливість. Незважаючи на значний прогрес, структурна нерівність за ознакою статі, раси, класу, інвалідності та етнічної приналежності зберігається у всьому світі. Гендерне насильство, що корениться в патріархаті та законах, політиці та культурних нормах, спрямованих на обмеження прав, завдає глибокої та довготривалої фізичної, психологічної та економічної шкоди.

Однак сьогоднішні реалії допомогли надихнути нових яскравих лідерів, які займаються інноваційним захистом інтересів та створенням потужних альянсів. У США молодь очолює нові рухи за права іммігрантів та за расову справедливість, кидаючи виклик ксенофобії, захищаючи життя темношкірих та ставлять під сумнів прирівнювання поліції до громадської безпеки. У свою чергу, програма «Гендерна, расова та етнічна справедливість» полягає у підтримці таких сміливих людей та організацій, які перебувають у центрі цієї боротьби за досягнення політичних та соціальних змін.

– Міжнародне співробітництво та глобальне управління. Сучасні нагальні проблеми включають небезпечно високий рівень глобальної нерівності, зміну динаміки влади між країнами / регіонами та невіршені кризи (зміна клімату, пандемії, міграція). Вирішення цих проблем потребує створення нових систем співробітництва та переосмислення міжнарод-

ного співробітництва та управління, щоб зосередити увагу на тих спільнотах, на які найбільше впливають ті самі проблеми, для вирішення яких ці системи були створені.

Дана програма передбачає сприяння діалогу та стратегічним альянсам між громадянським суспільством, міжнародними неурядовими організаціями, урядами та міжурядовими організаціями, з метою просування демократичних цінностей, справедливості та інклюзивності як основних засад зміни системи глобального управління.

– Місія Інвестиції. Оскільки сучасна глобальна капіталістична система збільшує нерівність, то дана програма передбачає інвестування капіталу фонду, з метою допомогти вирішити соціальних проблем у світі. Програма «Місія Інвестиції» мобілізує широкий спектр постачальників капіталу (від інституційних інвесторів до банків, роздрібних інвесторів) задля розвитку більш інклюзивної форми капіталізму та створення більш економічно справедливого світу.

– Природні ресурси та зміна клімату. По мірі розширення видобутку природних ресурсів на Глобальному Півдні приватні інтереси часто переважають суспільне благо, призводячи до нерівності, несправедливості та зміни клімату в цілому. Дана програма забезпечує гарантування, що управління природними ресурсами служить громадським інтересам та відображає сподівання сільських, малозабезпечених громад.

– Технології та суспільство. Дана програма передбачає, що розвиток технологій та інтернету позитивно вплинули на всі сфери життя та взаємодії з навколишнім світом, однак при цьому вони посилюють розбіжності та нерівність в суспільстві. Саме тому, Інтернет має визначитися як життєвоважливе суспільне благо, до якого забезпечується рівний доступ усіх верств населення [8].

Станом на 2021 р. Фонд Форда надав усього 1 875 грантів 1 242 грантоотримувачам на загальну суму 1 234,6 млн дол. США. Левову частку грантових коштів було надано в рамках програм «Громадянська активність та уряд» (28%; 345 млн дол. США) та «Гендерна, расова та етнічна справедливість» (18%; 219,1 млн дол. США). При цьому, слід зазначити, що найменшу кількість грантів було надано в рамках програм «Технології та суспільство» (6%; 77,3 млн дол. США) та «Місія Інвестиції» (1%; 14,2 млн дол. США). Більш детальна характеристика грантових програм фінансування Фонду Форда за 2021 р. унаочнено в таблиці 2.

Дослідивши динаміку проектів Фонду Форда за період 2011–2021 рр. було виявлено, що даний показник не має однієї чіткої тенденції (рис. 7).

Проаналізувавши динаміку кількості проектів фонду за досліджуваний період варто зазначити, що за 2013–2018 рр. даний показник демонструє низхідну тенденцію, де середній крок падіння становить -7,7%. В той же час після 2018 р. можна спостерігати за поступовим зростанням кількості фінансованих

Таблиця 2 – Характеристика грантових програм фінансування Фонду Форда за 2021 р.

№	Програма	К-сть грантів		К-сть грантоотримувачів		Загальна сума наданих грантів	
		шт.	%	шт.	%	млн дол. США	%
1	Громадянська активність та уряд	507	27%	425	26%	345,0	28%
2	Гендерна, расова та етнічна справедливість	218	12%	187	11%	219,1	18%
3	Творчість та свобода самовираження	285	15%	268	16%	155,5	13%
4	Природні ресурси та зміна клімату	159	8%	147	9%	118,6	10%
5	Майбутнє працівників	98	5%	81	5%	113,7	9%
6	Технології та суспільство	123	7%	100	6%	77,3	6%
7	Місія Інвестиції	35	2%	34	2%	14,2	1%
8	Інші	450	24%	418	25%	191,1	15%
Всього:		1 875	100%	1 660	100%	1 234,6	100%

Джерело: побудовано автором на основі [8]

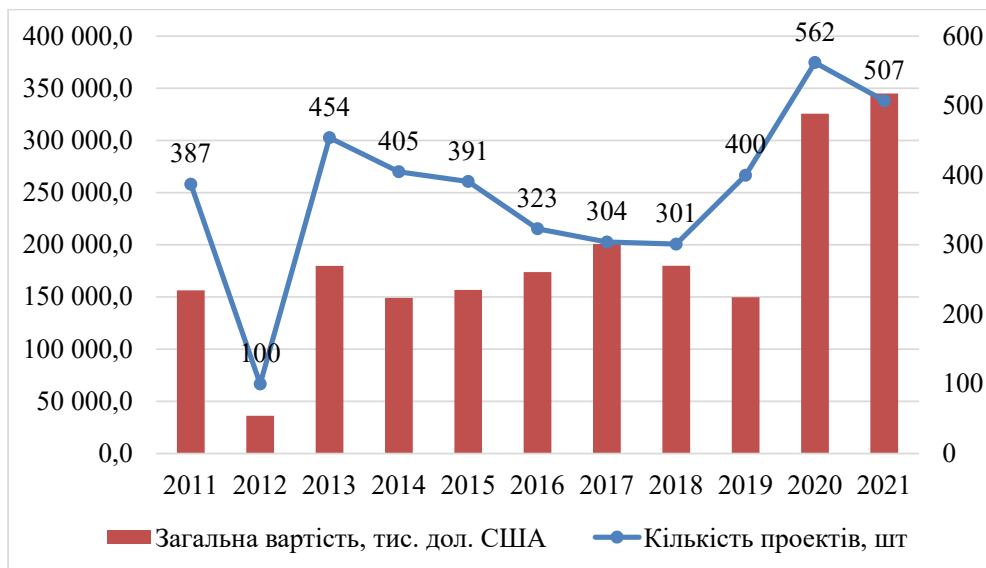

Рисунок 7 – Динаміка кількості та загальної вартості проектів Фонду Форда за період 2011–2021 рр. [8]

проектів Фонду Форда. Найбільшу кількість проектів фондом було профінансовано у 2020 р., а найменшу – у 2012 р., що становлять 562 проекти та 100 проектів відповідно.

Аналіз динаміки загальної вартості проектів Фонду Форда за період 2011–2021 рр. продемонстрував відносну стабільну тенденцію. Незначне падіння показника спостерігається у 2017–2019 рр. Найбільшу кількість грантових коштів фондом було виділено у 2021 р., а найменшу – у 2012 р., що становлять 344,99 млрд дол. США та 36,2 млрд дол. США відповідно.

Як уже було зазначено раніше Фонд Форда базується в 11 країнах, де забезпечує здійснення своєї благодійної та філантропної діяльності. Саме тому, важливим є дослідження регіональної структури фонду за період 2011–2021 рр. Тож лівову частку грантових коштів за досліджуваний період було надано головним

філіалом в США, що становлять 75%. На регіон Мексики та Центральної Америки припадає 5% фінансування проектів інститутів громадянського суспільства. Інші 20% майже пропорційно розподілені між іншими регіонами, що унаочнено на рис. 8.

Крім того, було досліджено регіональну структуру Фонду Форда у розрізі кількості профінансованих фондом проектів. З цієї точки зору, Сполучені Штати Америки знову займають основну частину і становлять 59% (2492 проекти). Філіали фонду, що базуються в Східній Африці (7%; 308 проектів), в Мексиці та Центральній Америці (7%; 299 проектів) і в Бразилії (6%; 247 проектів), можна вважати, що лідирують серед інших регіонів, незважаючи на США (рис. 9).

Висновки. Дослідження продемонструвало, що найбільшим приватним фондом США вважається Фонд Білла та Мелінди Гейтс, котрий в основному фінансує благодійну та філантропічну діяльність

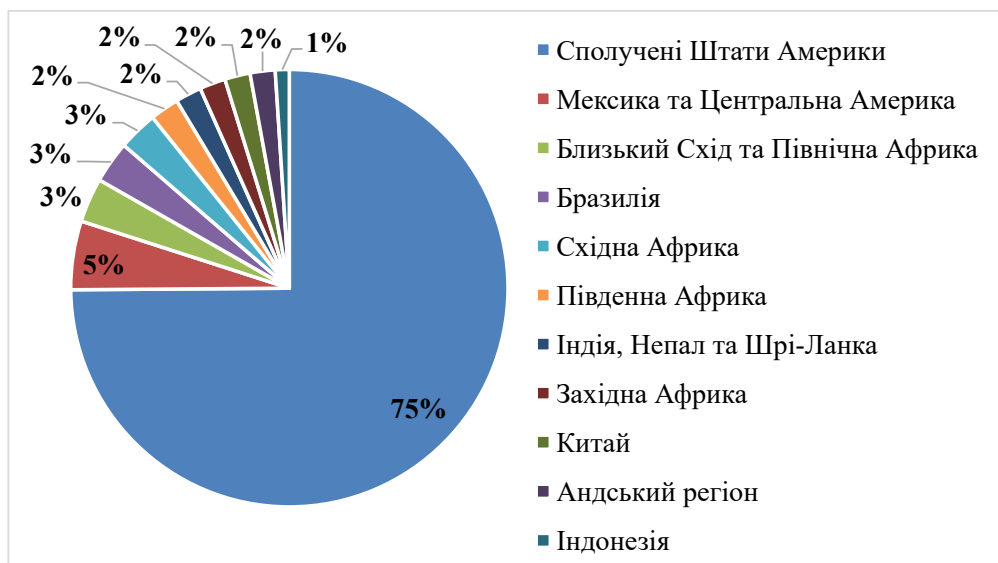

Рисунок 8 – Регіональна структура Фонду Форда за період 2011–2021 рр., % [8]

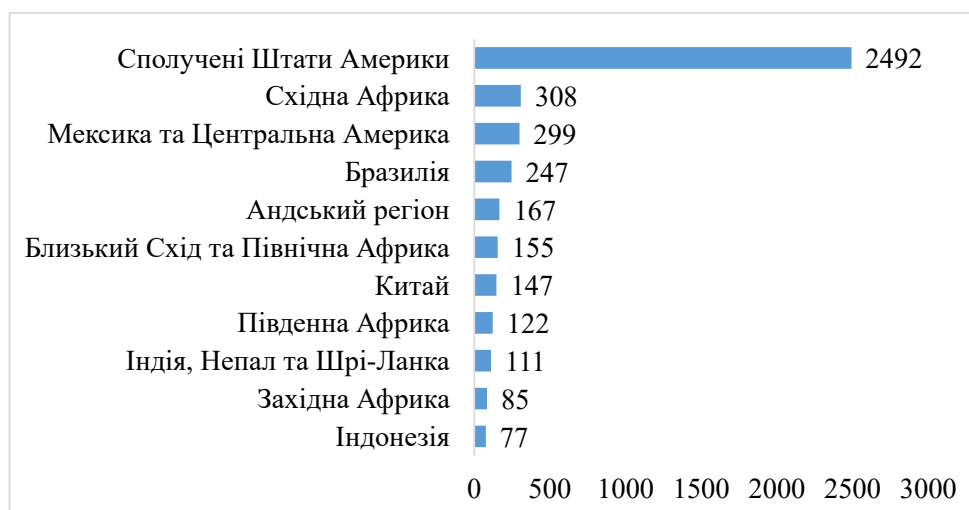

Рисунок 9 – Регіональна структура кількості профінансованих проектів Фонду Форда за період 2011–2021 рр., шт. [8]

інститутів громадянського суспільства за наступними напрямками: боротьба з голодом, питання освіти та охорони здоров'я.

Аналіз діяльності «Фонду Відкрите суспільство» Джорджа Сороса дав змогу виявити, що з кожним роком фінансова підтримка даним приватним фондом інститутів громадянського суспільства має висхідну тенденцію. Крім того, основний акцент фонду спрямований на розвиток демократії країн, підтримку економічної рівності та справедливості, а також подолання нерівності та дискримінації. У свою чергу, вивчення регіональної структури діяльності «Фонду Відкрите суспільство» Джорджа Сороса демонструє надання переваги фінансуванню програм і грантів, що мають глобальний масштаб, а також такі, що спрямовані на вирішення громадських питань безпосередньо в США.

Опрацювавши основні аспекти діяльності Фонду Джона і Кентрін Макартур слід зазначити, що в цілому надання грантового фінансування інститутів громадянського суспільства має висхідну тенденцію, за виключенням 2019–2020 рр., оскільки саме в цей проміжок часу грантові виплати фонду значно скоротилися. Основний акцент фонду спрямований на запобігання кліматичних змін, уникнення та попередження ядерної загрози, модернізацію кримінального правопорядку в США, а також боротьбу з корупцією та зменшення її рівня в Нігерії.

У свою чергу, фінансова підтримка інститутів громадянського суспільства Фондом Форда реалізується через здійснення наступних програм: громадянська активність та уряд; творчість та свобода самовираження; інвалідність; майбутнє працівників; гендерна, расова та етнічна справедливість; міжнародне співро-

бітництво та глобальне управління; місія інвестиції; природні ресурси та зміна клімату; технології та суспільство. При цьому, основний акцент фонду спрямований на підвищення рівня громадянської активності у політичних, економічних та культурних системах, а також на викорінення гендерного, расового та етнічного насильства. Загальну тенденцію грантових виплат Фонду Форда прослідкувати складно, оскільки вона має хвилеподібний характер, однак слід зазначити, що за період 2020–2021 рр. загальна вартість проектів фонду демонструє зростання. У свою чергу, вивчення

регіональної структури діяльності Фонду Форда демонструє спрямованість програм на вирішення внутрішніх проблем країни, тобто перевага у фінансуванні надається безпосередньо соціальним проектам інститутів громадянського суспільства в США.

Таким чином, дослідивши та проаналізувавши практику приватного фінансування інститутів громадянського суспільства на прикладні основних приватних фондів США було виявлено, що дане джерело фінансування ІГС відіграє вагомий роль у забезпеченні вирішення глобальних проблем людства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Александрова Г. М., Пишна О. В. Напрями вдосконалення фінансової політики стимулювання діяльності громадських організацій в Україні. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 3. С. 457–462. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/3_ukr/79.pdf (дата звернення: 18.06.2022).
2. Дем'янишина О. А., Станіславчук Н. О. Фінансування організацій громадянського суспільства в Україні. *Економічні горизонти*. 2017. № 2. С. 53–59. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/finecons_m_2017_2_11 (дата звернення: 17.06.2022).
3. Євдокимова І., Вітковська І. Тенденції розвитку громадських організацій у сучасній Україні. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи»*. 2019. Вип. 41. С. 42–48. DOI: <https://doi.org/10.26565/2227-6521-2018-41-07> (дата звернення: 11.06.2022).
4. Красносільська А. О. Публічні гроші для інститутів громадянського суспільства: скільки, для кого, в який спосіб. URL: <http://www.ucipr.org.ua> (дата звернення: 12.07.2022).
5. Офіційний сайт «Фонду Відкрите суспільство» Джорджа Сороса. URL: <https://www.opensocietyfoundations.org/who-we-are/financials> (дата звернення: 20.12.2021).
6. Офіційний сайт Фонду Білла та Мелінди Гейтс. URL: <https://www.gatesfoundation.org/about/foundation-fact-sheet> (дата звернення: 21.06.2022).
7. Офіційний сайт Фонду Джона і Кетрін Макартур. URL: <https://www.macfound.org/about/financials/#table> (дата звернення: 21.06.2022).
8. Офіційний сайт Фонду Форда. URL: <https://www.fordfoundation.org/> (дата звернення: 21.06.2022).
9. Офіційний сайт Центру регіонального розвитку. URL: <https://region.kname.edu.ua/index.php/uk/ru/granti/162-fond-dzhona-i-ketrin-makartur> (дата звернення: 21.06.2022).
10. Pinter, F. Funding Global Civil Society Organizations, in Global Civil Society 2001, ed. Helmut Anheier, Marlies Glasius, and Mary Kaldor, Oxford, UK: Oxford University Press, pp. 197–210.

REFERENCES:

1. Alexandrova, G. M., Pishna, O. V. (2016). Naprjamy vdoskonalennja finansovoji polityky stymuljuvannja dijalnosti ghromadsjkykh orghanizacij v Ukrajinі [Directions for improving the financial policy of stimulating the activities of public organizations in Ukraine]. *Ekonomika i suspiljstvo* [Economy and society] (electronic journal), vol. 3. pp. 457–462. Available at: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/3_ukr/79.pdf (accessed 18 June 2022).
2. Demyanyshyna, O. A., Stanislavchuk, N. O. (2017). Finansuvannja orghanizacij ghromadjanskogho suspiljstva v Ukrajinі [Financing of civil society organizations in Ukraine]. *Ekonomichni ghoryzonty* [Economic horizons] (electronic journal), vol. 2, pp. 53–59. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/finecons_m_2017_2_11 (accessed 17 June 2022).
3. Evdokimova, I., Vitkovskaya, I. (2019). Tendenciji rozvytku ghromadsjkykh orghanizacij u suchasnij Ukrajinі [Trends in the development of public organizations in modern Ukraine]. *Visnyk KhNU imeni V. N. Karazina* [Bulletin of V. N. Karazin KhNU] (electronic journal), vol. 41, pp. 42–48. DOI: <https://doi.org/10.26565/2227-6521-2018-41-07> (accessed 11 June 2022).
4. Krasnosil'skaya, A. O. Publichni ghroshi dlja instytutiv ghromadjanskogho suspiljstva: skiljky, dlja kogho, v jakyj sposib [Public money for civil society organizations: how much, for whom, in what way]. Available at: <http://www.ucipr.org.ua> (accessed 12 July 2022).
5. Official website of the Open Society Foundations. Available at: <https://www.opensocietyfoundations.org/who-we-are/financials> (accessed 20 December 2021).
6. Official website of the Bill and Melinda Gates Foundation. Available at: <https://www.gatesfoundation.org/about/foundation-fact-sheet> (accessed 21 June 2022).
7. Official website of the John D. and Catherine T. MacArthur Foundation. Available at: <https://www.macfound.org/about/financials/#table> (accessed 21 June 2022).
8. Official website of the Ford Foundation. Available at: <https://www.fordfoundation.org/> (accessed 21 June 2022).
9. Official website of the Center for Regional Development. Available at: <https://region.kname.edu.ua/index.php/uk/ru/granti/162-fond-dzhona-i-ketrin-makartur> (accessed 21 June 2022).
10. Pinter, F. Funding Global Civil Society Organizations, in Global Civil Society 2001, ed. Helmut Anheier, Marlies Glasius, and Mary Kaldor, Oxford, UK: Oxford University Press, pp. 197–210.

THE PRIVATE FINANCING PRACTICE OF CIVIL SOCIETY ORGANISATIONS ON THE EXAMPLE OF MAJOR PRIVATE FUNDS OF THE USA

Anhelina I. Levchenko¹

The article provides a detailed analysis of the experience of private international funding of social projects of civil society organizations using the example of private foundations in the United States. In the last few years there has been a growing interest in third sector organizations, as they are fundamental components in the formation of a democratic state. The term "civil society organization" is understood by the author as an umbrella concept that includes non-governmental organizations, churches, social movements, etc. However, the financial issue is the most important element for every third sector organization. Moreover, the number of funders of civil society organizations can be potentially large, while in reality funding comes from a limited number of large actors or the government. Moreover, the issue of successful funding is the weakest aspect of civil society organizations in most countries. Over the past decade, research on private funding of civil society organizations' social projects has increasingly shown that private foundations will become the largest donors in the near future. By the term "private foundation" the author means an organization that is usually formed to fund charitable purposes or projects through grants. This study has focused on the analyses of the philanthropic activities of the largest American private foundations, namely: the "Open Society Foundation" of George Soros, the Bill and Melinda Gates Foundation, the John and Catherine MacArthur Foundation, and the Ford Foundation. A significant amount of this study was devoted to an analysis of the sectoral and regional structure of the total value of grant portfolios, which is based on official statistical information. This study also analyzes the main areas and programs of charitable activities of the studied private foundations. In addition, the author conducted a comparative analysis of the private foundations under study. The main trends and patterns of grant funding of social projects of civil society organizations by international private donors in the United States were revealed.

Keywords: international private foundations, private donors, grant portfolio, social projects, civil society organizations, charity, democracy, philanthropy.

JEL Classification: F35, L30

Стаття надійшла до редакції 27.07.2022

The article was received July 27, 2022

¹Anhelina I. Levchenko, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman